

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu PhDr. Juraja Šucha, PhD. „Medzi historickým realizmom a historickým konštruktivismom“.

Cicerovo „Historia magistra vitae“ je zrejme nadčasové. Ale, čo je história? Hľadanie odpovedí na túto relevantnú otázku filozofie dejín nie je jednoduché. Svedčia o tom aj práce predstaviteľov súčasného anglosaského historického realizmu a historického konštruktivismu, ktoré zaujali PhDr. Juraja Šucha, PhD. a stali sa predmetom jeho skúmaní v rámci habilitačnej práce „Medzi historickým realizmom a historickým konštruktivismom“.

Uvedená habilitačná práca (108 strán, 70 bibliografických odkazov a z toho len 11 v slovenčine a češtine) vzbudzuje očakávania už svojím názvom v podobe toho „Medzi“. Lebo „medzi“ môže byť nielen bariérou, ale aj mostom ktorý spája a navyše pozíciu (autora), ktorý nie je ani jedno, ani druhé a z ktorej sa teda dá kriticky analyzovať a hodnotiť, a teda aj prekonávať oboje. Štruktúra práce ale s takýmto poňatím onoho „medzi“ nepočíta a akcentuje popri historickom realizme a historickom konštruktivizme nie to „medzi“, ale najmä to „a“. Zodpovedajú tomu názvy dvoch kapitol („Historický realizmus“, „Historický konštruktivismus“), ako aj posledné časti podkapitol nazvané „Hodnotenie...(jednotlivých koncepcií)“ a posledné podkapitoly oboch kapitol s názvami „Porovnanie koncepcií historického realizmu“ a „Porovnanie koncepcií historického konštruktivismu“. Takéto usporiadanie obsahu práce je síce možné a obhájiteľné, ale, myslím si, môže spôsobovať určité problémy a ťažkosti autorovi v procese skúmania a tiež v samotnom prezentovaní dosiahnutých výsledkov, resp. pri písaní textu. Ak totiž autor v „Obsahu“ habilitačnej práce oddeľuje prezentovanie, deskripciu a analýzu jednotlivých koncepcií od ich hodnotenia a navyše až potom ich porovnáva, tak v samotnom texte sa to oddeľovať dobre nedá, lebo sotva je možné predstavovať nejakú teóriu bez jej zároveň neanalyzovania, porovnávanía a hodnotenia (autor to svojím textom potvrdzuje) a rovnako nie je možné hodnotiť bez porovnávanía a porovnávať bez analýzy a deskripcie predmetných koncepcií (to tiež autor svojím textom potvrdzuje). Ale potom je problémom vyvarovať sa (ak je to vôbec možné) opakovaniu už predtým povedaného. A posledné podkapitoly oboch kapitol („Porovnanie...“), ako aj posledné časti podkapitol („Hodnotenie...“) to, podľa mňa, len potvrdzujú. Ale aj tu platí, že „Repetitio est mater studiorum“, a tak to nemožno pokladať (len) za nedostatok. Skôr naopak, lebo text habilitačnej práce svedčí o vysokej erudovanosti jej autora, ktorý s obdivuhodnou znalosťou vecí prezentuje zložité koncepcie vybraných historických realistov

(Geoffryho Eltona, Maurica Mandelbauma, Davida Carra) a historických konštruktivistov (Haydena Whita, Franka Ankermsita, Keitha Jenkinsa).

Za cieľ svojej práce si Dr. Šuch stanovil „posúdenie riešení, ktoré sú späté s tvorbou a zobrazovaním minulosti v historických naráciách a výkladoch v koncepciách historického realizmu a historického konštruktivismu ... a zhodnotenie relevantnosti postupov a faktorov, ktoré podľa názoru vybraných autorov determinujú formovanie obrazov minulosti a tým aj ich dôveryhodnosť (pravdivosť a objektivitu)“ (s. 7). „Posúdenie“ a „zhodnotenie“ si však vyžaduje dôkladné poznanie a pochopenie posudzovaného a hodnoteného. Preto potom autor oprávnene venuje mimoriadnu pozornosť práve týmto požiadavkám a presvedčivo ukazuje čitateľovi, že to parádne zvládol. Jeho výklad a posudzovanie koncepcií vybratých autorov v intenciách Tacitovho „Sine ira et studio“ je ukázkou autorových znalostí a invencie a tiež svedectvom jeho schopnosti jasne, s prehľadom a výstižne formulovať myšlienky posudzovaných autorov i svoje vlastné a premyslene sledovať a dosahovať stanovené ciele s evidentnou prítomnosťou Tomášovho „desiderium sciendi“ a tiež jeho, že „Zmyslom štúdia filozofie nie je dozvedieť sa, čo si mysleli iní, ale sa dozvedieť, ako je to s pravdou vecí“.

Habilitačnú prácu Dr. Šucha pokladám za mimoriadne vydarené dielo, ktoré by malo mať šancu byť poučením a potešením pre čo najväčší počet záujemcov o históriu a problémy jej zobrazovania či tvorby, a preto ju navrhujem publikovať ako monografiu, resp. aspoň ako učebný text. Práca Dr. Šucha ma veľmi zaujala, poučila i potešila. Prajem mu, aby potrebu zamýšľania sa nad postavením, funkciou a charakterom teórie a ideológie v jednotlivých reflexiách zameraných na tvorbu a povahu historických narácií (s. 101) najlepšie učinil zadosť práve on.

Habilitačná práca Dr. Šucha má veľmi dobrú úroveň aj po formálnej stránke. Autor má skvelý štýl, precízne pracuje s literatúrou a tvorí poznámkový aparát. Aj to svedčí o autorovej obdivuhodnej erudovanosti, a to nielen vo filozofii dejín.

Do rozpravy v rámci obhajoby habilitačnej práce navrhujem tieto otázky :

1. Mohol by autor stručne charakterizovať svoje poňatie poznávania a predstavovania/vysvetľovania/zobrazovania diania v minulosti s akcentom na problém historickej reality?
2. Má zmysel hovoriť o historickej realite v rámci historického (re)konštruktivismu? Nestáva sa minulosť „realitou“ až jej skúmaním a zobrazovaním? Alebo, nie je azda historická realita analogická s „realitou“ elementárnych častíc podľa kvantovej teórie?

(Autor hovoriac o cieľoch práce pripúšťa okrem zobrazovania aj tvorbu minulosti v historických naráciách a výkladoch).

3. Mohol by autor definovať pojmy „historická udalosť“, „historický fakt“ a „historické dáta“, a to vzhľadom na ich nie jednoznačné používanie v texte?
4. Ak by historik bol divákom „sledujúcim podívanou“, tak by bol divákom v kine, či televízie, alebo divákom v divadle ?

Na základe povedaného **odporúčam** habilitačnú prácu PhDr. Juraja Šucha, PhD. **prijat'** **k obhajobe** a po jej úspešnom zvládnutí **navrhujem udeliť PhDr. Jurajovi Šuchovi, PhD. vedecko-pedagogickú hodnosť „docent“ v študijnom odbore 2.1.2 Systematická filozofia.**

Vo Zvolene 14. 4. 2014

doc. PhDr. Peter Krchnák, CSc.

oponent